

Квартирний облік: право сім'ї учасника АТО

У законодавство України постійно вносяться зміни стосовно пільг, які надаються учасникам АТО та членам їх сімей. Учасників АТО на теперішній час прирівняно до учасників бойових дій відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 6 Закону України від 22.10.93 р. № 3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального значення».¹ У випадку, якщо особа набуває статусу учасника бойових дій, держава надає йому та членам його сім'ї низку пільг, які мають на меті полегшити життя бійця після повернення до мирного життя. Одним із прав, передбачених законодавством України, є можливість отримання житла від держави, але в той же час ця пільга є однією із найпроблемніших.

¹ Далі за текстом — Закон № 3551.

Право першочергового надання житла від держави учаснику АТО При вирішенні питання першочергового надання житла від держави учаснику АТО та членам його сім'ї перш за все слід визначити, у яких випадках вони можуть реалізувати це право. Виходячи із аналізу законодавства в цій частині, слід наголосити, що реалізувати це право можливо лише при наявності двох складових:

перша	особа повинна бути учасником АТО, тобто на неї поширюється Закон № 3551. Примітка. Згідно з п. 14 ст. 12 цього Закону пільга першочергового надання житла надається, якщо особа потребує поліпшення житлових умов.
друга	відповідно до ст. 31 Житлового кодексу України ² та Закону № 3551 учасники АТО повинні потребувати поліпшення житлових умов

² Далі за текстом — ЖК.

Тепер нагадаємо, які ж особи вважаються такими, що потребують поліпшення житлових умов. Відповідні підстави наведені у ст. 34 ЖК та постанові Ради Міністрів Української РСР від 11.12.84 р. № 470 «Про затвердження правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР»³. Отже, потребуючими поліпшення житлових умов визнаються громадяни, які:

³ Далі за текстом — постанова № 470.

1	забезпечені жилою площею нижче за рівень, що визначений виконавчими комітетами обласних, Київською та Севастопольською міською радою разом з радами профспілок
2	проживають у приміщенні, що не відповідає встановленим санітарним і технічним вимогам
3	хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, у зв'язку з чим не можуть проживати в комунальній квартирі або в одній кімнаті з членами своєї сім'ї. Примітка. Перелік зазначених захворювань затверджено у додатку 1 до наказу МЗ УССР від 08.02.85 р. № 52.
4	проживають за договором піднайму жилого приміщення в будинках державного або громадського житлового фонду чи за договором найму жилого приміщення в будинках житлово-будівельних кооперативів
5	проживають тривалий час за договором найму (оренди) в будинках (квартирах), що належать громадянам на праві приватної власності

6	проживають у гуртожитках
7	проживають в одній кімнаті по дві і більше сім'ї, незалежно від родинних відносин, або особи різної статі, старші за 9 років, крім подружжя (у тому числі якщо займане ними жиле приміщення складається більш як з однієї кімнати)
8	проживають у комунальних чи непорядкованих стосовно умов даного населеного пункту квартирах: особи, на яких поширюється чинність Закону № 3551

Отже, враховуючи вищевикладене, першочергове надання житла від держави учасникам бойових дій, які потребують поліпшення житлових умов можливе при наявності двох обов'язкових умов:

1	документальне підтвердження учасника АТО
2	приналежність до однієї із категорій «осіб, що потребують поліпшення житлових умов», що в свою чергу, є підставою для взяття на квартирний облік

Увага! Розподіл і надання житлових приміщень здійснюється згідно із ЖК і постановою № 470 і відноситься до компетенції органів місцевого самоврядування⁴.

⁴ Далі за текстом — ОМС. Взяття на квартирний облік учасника АТО та членів його сім'ї Першочергове надання житла можливе лише при наявності двох умов, однією із яких є взяття осіб на квартирний облік. Тому в цьому розділі статті ми розглянемо порядок взяття учасника АТО і членів його сім'ї на квартирний облік та його законодавче регулювання. Слід зауважити, що нерідко виникають ситуації, коли ОМС задаються питанням: як саме це здійснити? Відповідно до п.15 постанови № 470 на квартирний облік беруться потребуючі поліпшення житлових умов громадяни, які постійно проживають, а також мають реєстрацію місця проживання у даному населеному пункті Слід указати, що строк, протягом якого, особа має постійно проживати у тому чи іншому населеному пункті, як правило, зазначається в локальному документі місцевої ради, який урегулює питання взяття на квартирний облік громадян. При цьому передбачається, що квартирний облік може здійснюватись:

1	за місцем проживання особи виконавчим комітетом відповідної ради
або	
2	за місцем роботи, якщо особа працює на підприємстві, в установі чи організації, що мають житловий фонд і ведуть житлове будівництво

Увага! За бажанням квартирний облік учасника АТО може здійснюватись одночасно як за місцем проживання, так і за місцем роботи.

Також визначено, що у разі припинення трудових відносин або тимчасового виїзду на роботу в іншу місцевість особа переводиться на облік за місцем проживання. В той же час слід відзначити, що право громадянина перебувати на квартирному обліку за місцем попередньої роботи зберігається у випадку:

1	виходу на пенсію
2	призову на строкову військову службу або направлення на альтернативну (невійськову) службу, а також призову офіцерів із запасу на дійсну військову службу на строк до трьох років
3	направлення підприємством, організацією на навчання
4	якщо на тому самому підприємстві, в установі, організації працює член його сім'ї,

який перебуває разом з ним на обліку.

Примітка. Час перебування даної сім'ї на обліку зберігається у межах часу роботи на цьому підприємстві, в установі, організації цього члена сім'ї.

Законодавством можуть бути передбачені й інші випадки. У разі переводу на облік до виконавчого органу місцевої ради за громадянами зберігається попередній термін перебування на квартирному обліку та у списках осіб, які користуються правом першочергового одержання жилих приміщень, у межах часу їх роботи на даному підприємстві, в установі, організації або часу проживання в даному населеному пункті.

Учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби, забезпечуються жилою площею, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій, — протягом **двох років** з дня взяття на квартирний облік.

Давайте тепер розберемося, чи мають на це право члени сім'ї АТО. Для цього необхідно визначити, хто належить до членів сім'ї учасника АТО. Відповідь на запитання ми знайдемо в Сімейному кодексі України⁵. Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 3 СК сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Дитина належить до сім'ї своїх батьків, і тоді, коли з ними не проживають. Слід нагадати, що правовий **статус дитини** має особа до досягнення нею повноліття, власне до виповнення 18 років.⁵ Далі за текстом – СК. У цьому аспекті доцільно згадати рішення Конституційного суду України від 03.06.99 р. № 5-рп/99 (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї»), у якому зазначається, що під членом сім'ї треба розуміти особу, що перебуває із суб'єктом права у правовідносинах, природа яких визначається кровними (родинними) зв'язками або шлюбними відносинами, постійним проживанням, веденням спільного господарства. **Увага!** Перелік членів сім'ї учасника АТО закріплено в ч. 5 ст. 51 Бюджетного кодексу України. Зазначеною частиною визначено, що при наданні пільг та здійсненні видатків із бюджету щодо їх виплати до членів сім'ї пільговика належать:

1	дружина (чоловік)
2	їх неповнолітні діти (до 18 років)
3	неодружені повнолітні діти, визнані інвалідами з дитинства I та II групи або інвалідами I групи
4	особа, яка проживає разом з інвалідом війни I групи та доглядає за ним, за умови, що інвалід війни не перебуває у шлюбі
5	непрацездатні батьки
6	особа, яка знаходиться під опікою або піклуванням громадянина, який має право на пільги, та проживає разом з ним

Таким чином, якщо особа належить до однієї із шести вище перелічених категорій громадян, вона має усі передбачені законом пільги для членів сімей учасників бойових дій, а отже, і для членів сімей учасників АТО.

Але на відміну від членів сім'ї особи, що потребують поліпшення житлових умов, для яких обов'язковою умовою є реєстрація місця проживання у відповідному населеному пункті не менше встановленого строку, то для членів сім'ї учасника АТО такого обов'язку

немає. У значенні п. 15 постанови № 470 члени сім'ї особи, яка користується правом першочергового одержання жилих приміщень, беруться на квартирний облік **незалежно від тривалості проживання у відповідному населеному пункті**. Забігаючи наперед, скажемо, що одним із документів, який має бути поданий з метою взяття на квартирний облік, є відповідна заява зацікавленої особи. Далі, говорячи про членів сім'ї учасника АТО та в підтвердження їх права стати на квартирний облік, наведемо положення п. 18 постанови № 470 (ср. 025069200). Цією нормою передбачається, що заява громадянина про постановку на квартирний облік підписується всіма проживаючими спільно членами сім'ї, які мають самостійне право на отримання житлового приміщення та бажають разом стати на облік. Тобто якщо члени сім'ї учасника АТО постійно проживають та зареєстровані разом з ним, ведуть спільне господарство, не мають власного житла та виявили бажання стати разом з ним на квартирний облік – виникає обов'язок поставити їх на квартирний облік за місцем проживання чи за місцем роботи відповідно до законодавства.

Кожна сім'я **може перебувати** на квартирному обліку за місцем роботи одного з членів сім'ї (за їх вибором) та у виконавчому комітеті Ради народних депутатів за місцем проживання відповідно до пп. 2 п. 8 постанови № 470.

Варто з'ясувати, яким чином можна реалізувати це право. Перш за все учасником АТО, як ми вже анонсували, подається заява про взяття на квартирний облік:

1	виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради за місцем проживання
або	
2	адміністрації підприємства, установи, організації чи органу або іншому громадському об'єднанню (організації) за місцем роботи

Як було зазначено вище, така заява має бути підписана членами сім'ї, які разом проживають, мають самостійне право на одержання жилого приміщення і бажають разом стати на облік. До заяви додається законодавчо закріплений перелік документів.

Рішення щодо взяття на квартирний облік повинно бути винесене у місячний строк із дня подання громадянином необхідних документів. Громадяни вважаються взятими на квартирний облік:

у виконавчому комітеті відповідної місцевої ради	з дня винесення рішення виконавчого комітету
за місцем роботи	з дня винесення спільного рішення адміністрації підприємства, установи, організації чи органу кооперативної або іншої громадської організації і відповідного профспілкового комітету, затвердженого виконавчим комітетом відповідної ради

Увага! Про прийняте рішення особа має бути повідомлена письмово.

Якщо рішення позитивне, у повідомленні мають бути зазначені дата взяття на облік, вид і номер черги, якщо ж негативне – причини відмови. Далі потрібно дочекатись своєї черги та отримати **ордер** на житлове приміщення. Варто нагадати, що інформація про громадян, взятих на квартирний облік, та зміни до неї в установленому законодавством порядку вносяться до Єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Переєстрація осіб, поставлених на квартирний облік За час перебування

на квартирному обліку громадян у них нерідко відбуваються різноманітні зміни, наприклад, у складі сім'ї, розмірі займаної житлової площі тощо, що може вплинути на право подальшого перебування їх на обліку. Тому у зв'язку із цим відповідно до п. 25 постанови № 470 виконавчий комітет відповідної ради, підприємства, установи чи організації щороку в період з 1 жовтня по 31 грудня проводять перереєстрацію громадян, які перебувають на квартирному обліку, у ході якої перевіряються їх облікові дані. Слід зазначити, що в ході перереєстрації перевіряються облікові дані громадян, для цього громадяни запрошуються зі своїми документами, що підтверджують зміни, які відбулись з моменту попередньої перереєстрації або взяття на облік у складі сім'ї. Такими документами для прикладу можуть бути:

1	свідоцтво про народження
2	свідоцтво про шлюб
3	довідка про реєстрацію місця проживання всіх членів сім'ї тощо

У разі якщо підставою для постановки на облік стало захворювання, то особі необхідно надати медичний висновок, крім випадків, коли висновок був виданий безстроково.

Зміни, які були виявлені при перереєстрації відповідальною за ведення квартирною обліку особою, вносяться в облікові справи громадян, книгу обліку та списки осіб, які перебувають в черзі на отримання житлового приміщення. Зміни, які стосуються:— втрати особою, у тому числі і членом сім'ї, права подальшого перебування на обліку;— втрати права першочергового надання житла; — включення в склад сім'ї на отримання житла нових членів сім'ї, що проводиться після прийняття відповідного рішення виконкомом місцевої ради за місцем проживання або адміністрацією підприємства, установи чи організації за місцем роботи. Зняття із квартирною обліку Слід зазначити, що законом передбачений виключний перелік випадків, коли особа та члени її сім'ї знімаються із квартирною обліку. Так, відповідно до ст. 40 ЖК громадяни **знімаються із обліку**, потребуючих поліпшення житлових умов у випадках:

1	поліпшення житлових умов, внаслідок якого відпали підстави для надання іншого жилого приміщення
2	одноразового одержання за їх бажанням від органів державної влади або ОМС грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення у встановленому порядку
3	виїзду на постійне місце проживання до іншого населеного пункту
4	припинення трудових відносин із підприємством, установою, організацією особи, яка перебуває на обліку за місцем роботи, крім випадків, передбачених законодавством
5	засудження до позбавлення волі на строк понад шість місяців
6	подання відомостей, що не відповідають дійсності, які стали підставою для взяття на облік, або неправомірних дій службових осіб при вирішенні питання про взяття на облік

Звертаємо увагу, що у випадку:

— виїзду особи на постійне місце проживання до іншого населеного пункту;— засудження особи до позбавлення волі на строк понад шість місяців;— смерті особи, яка перебувала на квартирному обліку за членами сім'ї зберігається право подальшого перебування на обліку. У всіх інших випадках, крім тих, що перелічені в ст. 40 ЖК, учасники АТО та члени їх сім'ї не можуть зняті із квартирною обліку осіб, що

потребують поліпшення житлових умов. У цьому зв'язку хотілося б навести як приклад відповіді на запитання ***** сільської ради, у якому сільська рада хотіла з'ясувати, чи зберігається право за дітьми учасника АТО перебування на квартирному обліку, якщо вони були включені до нього як діти (до 18 років)? Відразу слід сказати *«так»*: таке право за ними залишається у разі: — якщо діти залишились у цьому ж населеному пункті — постійного проживання зі своїм батьком — учасником АТО;— якщо тимчасово відсутні — за умови збереження права користування житловим приміщенням відповідно до ст. 71 і 73 ЖК та при цьому вони не мають власного житла. Насамкінець додамо, що відповідно до п. 26 постанови № 470 громадяни до того часу залишаються на квартирному обліку, доки не відпаде сама необхідність перебування на ньому, власне поки особа не отримає житлового приміщення.